

СЕРТИФІКАЦІЙНА РОБОТА З ГЕОГРАФІЇ

Час виконання – 150 хвилин

Робота складається з 56 завдань різних форм. Відповіді до завдань Ви маєте позначити в бланку А.

Результат виконання завдань сертифікаційної роботи буде зараховано як результат **державної підсумкової атестації** та використано під час прийому до закладів вищої освіти.

Інструкція щодо роботи в зошиті

1. Правила виконання зазначені перед завданнями кожної нової форми.
2. Відповідайте лише після того, як Ви уважно прочитали та зрозуміли завдання.
3. За необхідності використовуйте як чернетку вільні від тексту місця в зошиті.
4. Намагайтеся виконати всі завдання.

Інструкція щодо заповнення бланка відповідей А

1. У бланку А записуйте лише правильні, на Вашу думку, відповіді.
2. Відповіді вписуйте чітко, згідно з вимогами інструкції до кожної форми завдань.
3. Неправильно позначені, підчищені відповіді в бланку А буде зараховано як помилкові.
4. Якщо Ви позначили відповідь до якогось із завдань 1–42 в бланку А неправильно, то можете виправити її, замалювавши попередню позначку та поставивши нову, як показано на зразку:

5. Якщо Ви записали відповідь до якогось із завдань 43–56 неправильно, то можете виправити її, записавши новий варіант відповіді в спеціально відведеному місці бланка А.
6. Ваш результат залежатиме від загальної кількості правильних відповідей, записаних у бланку А.

Ознайомившись з інструкціями, перевірте якість друку зошита та кількість сторінок. Їх має бути 16.

Позначте номер Вашого зошита у відповідному місці бланка А так:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
X														

Зичимо Вам успіху!

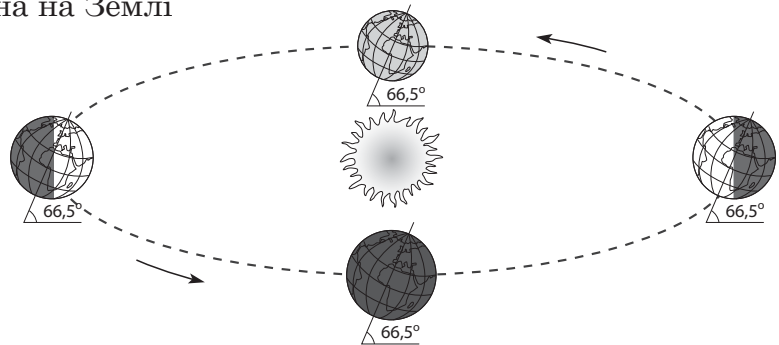
Завдання 1–36 мають по чотири варіанти відповіді, з яких лише один правильний. Виберіть правильний, на Вашу думку, варіант відповіді й позначте його в бланку А згідно з інструкцією. Не робіть інших позначок у бланку А, тому що комп'ютерна програма реєструватиме їх як помилки!

Будьте особливо уважні під час заповнення бланку А!
Не погіршуйте власноручно свого результату неправильною формою запису відповідей

1. Яку частину Світового океану перетнули експедиції Х. Колумба й Ф. Магеллана?
- А Середземне море
 - Б Атлантичний океан
 - В Мексиканську затоку
 - Г протоку Дрейка

2. Земля рухається навколо Сонця з однаковим нахилом своєї осі (див. рисунок). Наслідком такого руху є зміна на Землі

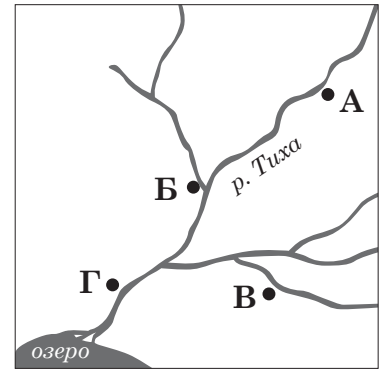
- А меж літосферних плит
- Б географічних полюсів
- В дня і ночі
- Г пір року

3. Прикладом впливу вулканів на довкілля є
- А утворення островів та їхніх архіпелагів
 - Б зародження потужних океанічних течій
 - В збільшення прямої сонячної радіації
 - Г інтенсивне вивітрювання гірських порід
4. Якщо в прогнозі погоди повідомляють про ожеледицю, необхідно
- А спланувати маршрут остронь будівель
 - Б надягнути водонепроникну куртку
 - В підібрати взуття, яке погано ковзає
 - Г узяти стійку до поривів вітру парасолью
5. Про яку закономірність географічної оболонки йдеться в уривку зі спогадів мандрівника: *«Ви можете стояти на Мауна-Кеа серед снігових заметів і споглядати цілий схил гори аж до низу й бачити кінець холоду й початок рослинного життя, ...усі клімати Землі, ...усе розмаїття рослинності»*?
- А цілісність
 - Б ритмічність
 - В висотну поясність
 - Г широтну зональність

6. За рисунком визначте населений пункт, розташований найближче до гирла правої притоки річки Тихої.

А
Б
В
Г

7. У центральній частині Антарктиди випадає лише 30–50 мм опадів за рік, проте середня товщина льодовикового покриву перевищує 2000 м. Як утворився такий потужний покривний льодовик?

А снігу впродовж року випадало більше, ніж устигало розтанути
Б упродовж тисячоліть переважали опади у вигляді граду
В на суходіл переміщувалися айсберги, утворені на шельфі океану
Г вологу приносили стокові вітри з прилеглої акваторії Океану

8. Тур Хейердал здійснив плавання на папірусному плоту з вітрилом від берегів Південної Америки до островів Туамоту (див. рисунок). Що зумовило такий напрямок руху плоту?

А західні вітри, течія Західних вітрів
Б літній мусон, течія Гольфстрім
В тайфуни, Північна пасатна течія
Г пасат, Південна пасатна течія

9. Що спільного в рельєфі Африки й Австралії?

А на півночі – високі гори, на півдні – плато й височини
Б на заході – низькі гори, на сході – плоскогір'я
В рівнини займають більшу частину континентів
Г домінують низовини з карстовими формами поверхні

10. Південну Америку омивають два океани, проте 90 % річок материка впадає в Атлантичний океан і приблизно 5 % – у Тихий. Нерівномірність розподілу стоку між океанами зумовлено

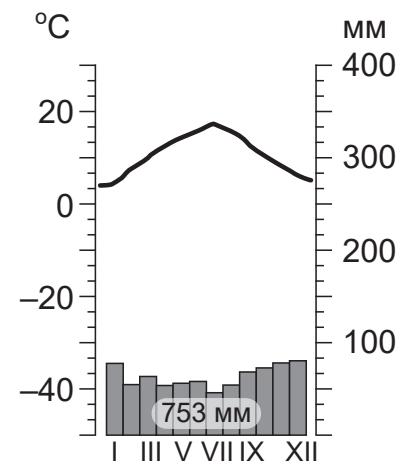
А географічним положенням материка в Західній півкулі
Б розташуванням гірської системи Анд на заході материка
В великою протяжністю материка з півночі на південь
Г домінуванням екваторіального й тропічного клімату

11. Широтне простягання природних зон Північної Америки порушують розміщення гірських систем та

- А холодні й теплі течії біля берегів материка
- Б велика протяжність материка з півночі на південь
- В обширні рівнини з басейном річки Міссісіпі
- Г значна кількістю заповідників і національних парків

12. Проаналізуйте кліматограму, на якій відображено показники помірному морського клімату Європи (м. Лондон). Які зміни необхідно зробити на цій кліматограмі, щоб відобразити показники помірному мусонного клімату Азії?

- А мінімальну температуру позначити в червні, максимальну – у грудні
- Б річну амплітуду коливань температури повітря зменшити до 3 °С, місячні кількості опадів збільшити до 250–300 мм
- В місячні кількості опадів зменшити до 20–30 мм, максимальну температуру повітря підняти до +30 °С
- Г максимум опадів указати в літній період, температуру повітря взимку знизити до –8...–12 °С

13. Яке прислів'я створено народом Північної Африки?

- А Окраса лісу – гінкий ялинник, окраса пісків – сосняк.
- Б Хто фініки їсть, а хто кісточки прибирає.
- В Чорне дерево твердіше від червоного.
- Г На болоті не росте камінь, а на піску, вкритому вересом, – журавлина.

14. Яке твердження щодо географічного положення України є правильним?

- А уся територія України лежить на одному материка
- Б посередині України проходить стик двох літосферних плит
- В на території України поширені дві природні зони
- Г Україна розміщена в трьох кліматичних поясах

15. Рівнинна частина території України піднята над рівнем Світового океану в середньому на 175 метрів. З огляду на це, визначте, яка форма рівнин переважає в Україні.

- А западини
- Б низовини
- В височини
- Г плоскогір'я

16. Що зумовило описану в уривку зміну погодних умов Київщини: «Це був короткочасний подих весни... Похмуре сіре небо..., поривами набігає вологе повітря, от-от почнеться відлига, і перші краплини березневого дощу впадуть на сніг»?

- А поширення арктичної повітряної маси
- Б просування антициклону зі сходу
- В вторгнення циклону із заходу
- Г зменшення висоти сонця над горизонтом

17. За картосхемою проаналізуйте поширення зональних типів ґрунтів в одній з областей України. Які основні типи рослинності зумовили процеси ґрунтоутворення в цій місцевості?

- А ялицеві та ялинові ліси, лучні степи
- Б хвойні та мішані ліси, заплавні луки
- В твердолисті вічнозелені ліси й чагарники
- Г різнотравно-типчаково-ковилові степи

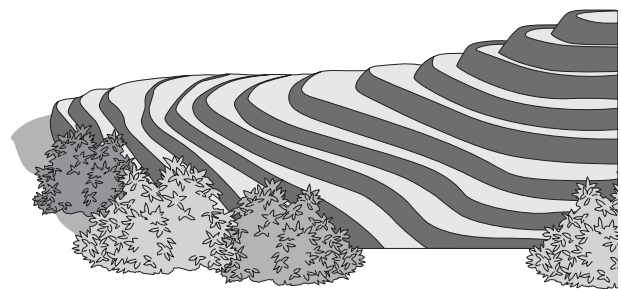

18. У Карпатах не можна ставити намет на березі річки біля самої води тому, що є висока ймовірність

- А паводку в дощову погоду
- Б швидкої зміни напрямку течії
- В поривів сильного вітру зі схилів
- Г різкого похолодання в долині

19. Фермер на своїй земельній ділянці, що розташована на крутому схилі, заклав тераси (див. рисунок), щоб посадити ягідні кущі. Через кілька років став помітним результат такого підходу до землекористування –

- А призупинилася водна ерозія ґрунтів
- Б істотно збільшився вміст гумусу в ґрунтах
- В зменшилася кислотність ґрунтів
- Г почалося формування торф'яно-болотних ґрунтів

20. Проаналізуйте наведені в таблиці показники рівня урбанізації в областях України в 1989–2017 рр. Визначте область, у якій частка (%) міського населення зростала найшвидше.

		1989 р.	2001 р.	2017 р.
А	Донецька	90,2	90,0	90,8
Б	Закарпатська	40,7	36,7	36,8
В	Хмельницька	47,1	50,7	54,5
Г	Одеська	65,7	65,3	66,9

21. Що є характерним для вугільної промисловості України?

- А** видобування кам'яного вугілля у двох басейнах
- Б** велика частка видобутку вугілля відкритим способом
- В** добування кам'яного й бурого вугілля в одному басейні
- Г** формування району вуглевидобування на півночі країни

22. На заводі в місті Бахмуті (Артемівськ) виробляють прокат на основі міді (мідні, латунні труби, прутки, дріт, лист тощо). Яку сировину це підприємство закуповує в Україні для виробничих потреб, якщо чорної міді в країні не виплавляють?

- А** продукцію глиноземного заводу
- Б** відходи комбінатів чорної металургії
- В** брухт і відходи кольорових металів
- Г** продукцію коксохімічних заводів

23. «Завод Кобзаренка» розпочинав свою діяльність у смт Липова Долина (Сумська область) з виробництва тачок та візків, а нині є виробником та експортером десятків видів сільськогосподарської техніки. Це селище є районним центром, де проживає близько 5 тис. осіб. Як можна розв'язати проблему забезпечення такого зростаючого виробництва трудовими ресурсами?

- А** поступово залучити до роботи всіх жителів цього селища
- Б** налагодити перевезення робітників з довколишніх сіл і міст
- В** перенести весь комплекс виробництв в обласний центр
- Г** упровадити графік роботи в дві зміни впродовж доби

24. Швейні фабрики в Україні, які отримують від іноземних інвесторів тканини й фурнітуру, шують одяг відомих світових брендів та відправляють 85–90 % виробленої продукції на експорт до країн Європи, США. Визначте позитивний результат такої схеми функціонування для вітчизняних підприємств.

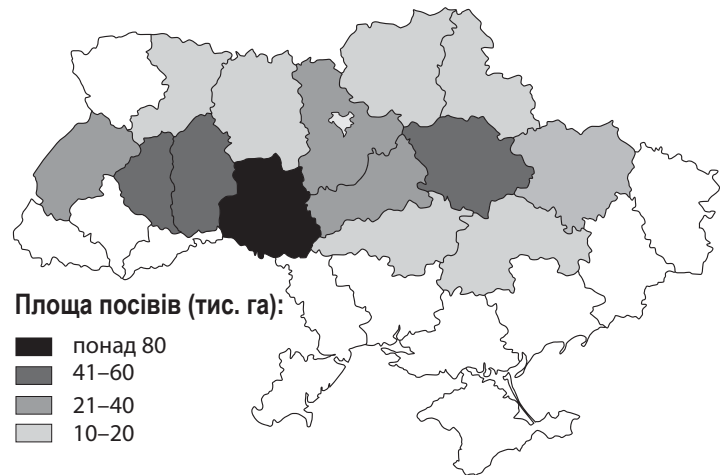
- А** кооперування всіх виробників швейної продукції в країні
- Б** інвестування в розвиток власного текстильного виробництва
- В** витіснення конкурентів з українського споживчого ринку одягу
- Г** модернізація технологій та обладнання швейного виробництва

25. Найбільші в Україні центри фармацевтичного виробництва –

- А Чернівці, Кременчук
- Б Рівне, Вінниця
- В Суми, Лисичанськ
- Г Харків, Київ

26. Проаналізуйте відображені на картограмі регіональні відмінності обсягів виробництва певного виду продовольчої продукції (чим темніший колір, тим більший обсяг) та визначте цей вид продукції.

- А цукор-пісок
- Б борошно житнє
- В олія соняшникова
- Г крохмаль картопляний

27. Україна істотно випереджає Росію, Китай і США за

- А загальною протяжністю залізничних колій
- Б густотою залізничної мережі
- В обсягом перевезень вантажів
- Г пасажирообігом

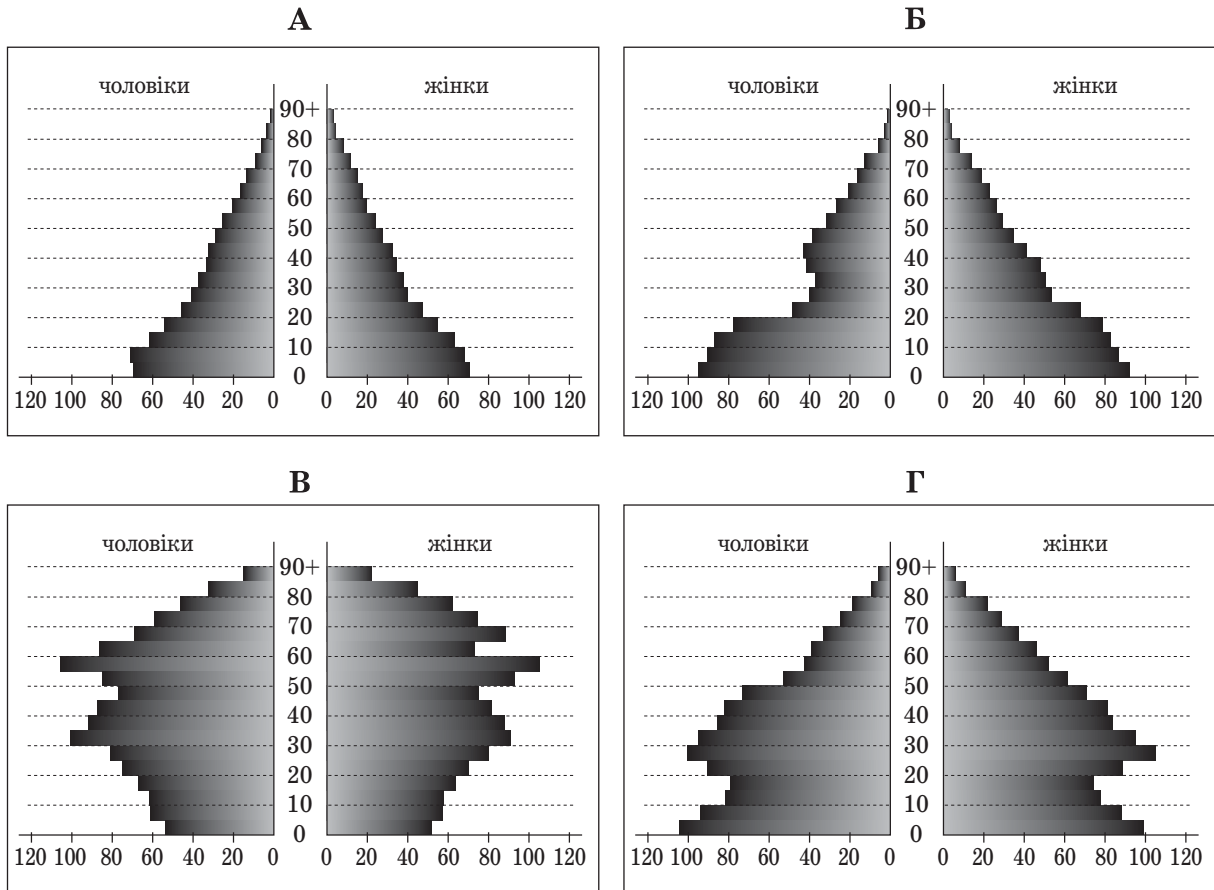
28. Укажіть область, територією якої пролягає туристичний маршрут: музей «Писанка» (м. Коломия) – курортний комплекс «Буковель» – Манявський водоспад – «Скелі Довбуша» – Національний природний парк «Дністровський каньйон»?

- А Одеська
- Б Черкаська
- В Волинська
- Г Івано-Франківська

29. Сучасний рівень соціально-економічного розвитку яких двох країн є спростуванням твердження відомого науковця Джеффри Сакса про те, що країни, які не мають виходу до моря, ніколи не досягнуть високого рівня розвитку?

- А Австрії, Швейцарії
- Б Білорусі, Польщі
- В США, Канади
- Г Сінгапуру, Китаю

30. Прочитайте демографічний прогноз для країни N: «...низька народжуваність і висока тривалість життя можуть перетворити її на країну людей похилого віку. До 2030 року очікується зменшення населення на 6 млн осіб. Щоб забезпечити мінімальний приріст ВВП, уряду потрібно буде залучити щорічно до 100 тис. мігрантів». Визначте статеву-вікову піраміду, що характеризує сучасну демографічну ситуацію в цій країні та є підґрунтям для такого прогнозу.

31. Підприємства авіаракетно-космічної промисловості в США розміщені переважно в

- А Приозерних штатах
- Б Тихоокеанських штатах і на Півдні
- В штатах Північного Сходу (поблизу столиці)
- Г штатах, які межують з Канадою

32. У Німеччині міні-заводи, що переробляють металобрухт на чорні метали, розміщені рівномірно на території країни, оскільки зорієнтовані на

- А паливо – райони добування й коксування кам'яного вугілля
- Б сировину – осередки видобування й збагачення руд
- В споживача – центри машинобудування й металообробки
- Г кваліфіковану робочу силу – жителів великих мегаполісів

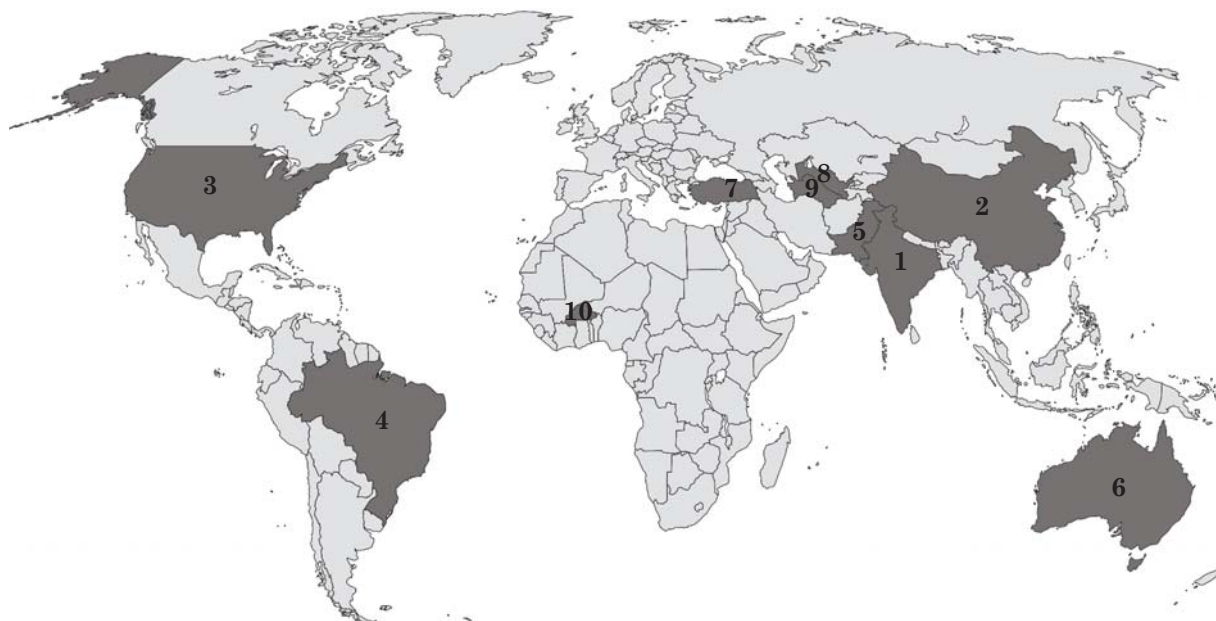
33. Визначте товари, на імпорт яких з Бразилії недоцільно встановлювати в Україні митні та інші обмеження з метою захисту вітчизняних виробників аналогічної продукції.

- А зерно кукурудзи й пшениці
- Б ананаси, какао-боби
- В залізні й марганцеві руди
- Г цукор тростинний, яловичина

34. У промислово розвинених країнах зосереджено менше 8 % світових запасів природного газу, проте вони контролюють 35 % його світового видобутку. Чому в цих країнах інтенсивно розробляють власні родовища?

- А видобування природного газу немає в країнах, що розвиваються
- Б для розроблення родовищ потрібна висококваліфікована робоча сила
- В видобувати газ вигідно лише в районах з високою густрою населення
- Г природний газ складно й дорого перевозити морським транспортом

35. Укажіть сільськогосподарську культуру, країни-лідери за вирощуванням якої позначено темним кольором на картосхемі.

- А пшениця
- Б картопля
- В бавовник
- Г соняшник

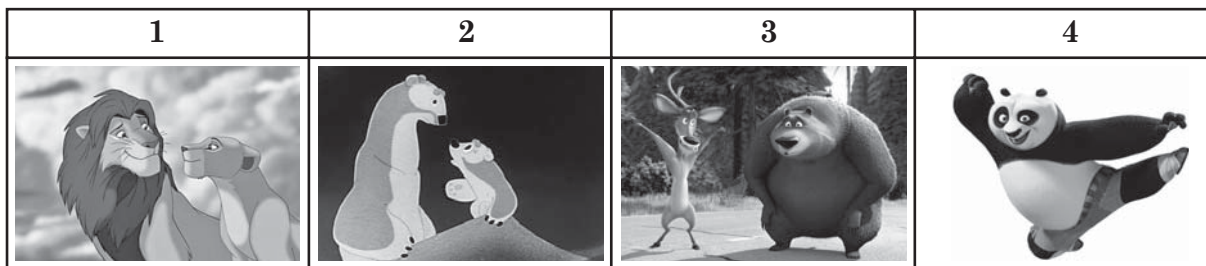
36. За прогнозами науковців унаслідок глобального потепління клімату крига Північного Льодовитого океану розтане. Які економічні наслідки цього процесу?

- А здешевлення видобування корисних копалин на арктичному шельфі
- Б зменшення ролі морського транспорту в трансарктичних перевезеннях
- В зменшення попиту на електроенергію в Арктиці без полярних ночей
- Г збільшення врожайності зернових культур на арктичних островах

У завданнях 37–42 до кожного з чотирьох рядків інформації, позначених цифрами, доберіть один правильний, на Вашу думку, варіант, позначений буквою. Поставте позначки в таблицях відповідей до завдань у *бланку А* на перетині відповідних рядків (цифри) і колонок (букви). Усі інші види Вашого запису в *бланку А* комп'ютерна програма реєструватиме як помилки!

Будьте особливо уважні під час заповнення *бланку А*!
Не погіршуйте власноручно свого результату неправильною формою запису відповідей

37. Увідповідніть зображення тварин на фрагменті рисунка з мультфільму та природний ареал їхнього поширення.

- А Арктика
- Б ліси центральної частини Китаю
- В савани й рідколісся Африки
- Г ліси помірного поясу Північної Америки
- Д пустелі Південної Америки

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

38. Увідповідніть туристичний маршрут і найвірогідніший несприятливий фізико-географічний процес (явище) на ньому.

- 1 «Чорногора в сніговій шубі»
- 2 «Ландшафти Олешківських Пісків»
- 3 «У дельту Дунаю до пеліканів»
- 4 «Таємниці гіпсових печер Медоборів»

- А карстові провалля
- Б суховій, пилова буря
- В підтоплення
- Г сходження лавин
- Д пожежа на торфовищі

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

39. Увідповідніть область України та її умовну (образну) назву, узявши до уваги концентрацію певного виду економічної діяльності.

1 Житомирська	А «уранова скарбничка»
2 Кропивницька (Кіровоградська)	Б «металургійний гігант»
3 Дніпропетровська	В «основний енергетик країни»
4 Одеська	Г «морські ворота»
	Д «лісовий цех»

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

40. Доберіть до кожної групи товарів чи послуг таку характеристику населення в одній з міських агломерацій України, яка б зумовила збільшення попиту на них.

1	прикраси, косметика	А	збільшення народжуваності
2	оренда житла	Б	зменшення середнього віку населення
3	монтаж систем поливу присадибних ділянок	В	збільшення кількості зайнятих на виробництві жінок
4	послуги дошкільних виховних закладів	Г	додатне сальдо міграцій
		Д	пришвидшення субурбанізації

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

41. Визначте сучасну тенденцію просторової організації для кожного виду економічної діяльності у світі.

- 1 зміщення на шельф і в райони з екстремальними природними умовами
- 2 спеціалізація країн на окремих стадіях виробничого ланцюга
- 3 порушення зональності виробництва під впливом економічних чинників
- 4 розташування на периферії густозаселених промислових районів

- А сільське господарство
 Б видобування нафти
 В атомна енергетика
 Г електронне машинобудування
 Д алюмінієва промисловість

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

42. Як проявляється кожна характерна риса більшості високорозвинених країн в економіці Японії?

- 1 постіндустріальна структура економіки
- 2 залежність від імпорту сировини
- 3 великі фінансові ресурси й експорт капіталу
- 4 новітні технології виробництва

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

- А у структурі валового внутрішнього продукту й структурі зайнятості домінує сфера послуг, велика частка сектора високоінтелектуальних послуг
 Б є одним зі світових лідерів за обсягом інвестицій в економіку інших країн
 В матеріаломісткі виробництва сконцентровано в портово-промислових комплексах
 Г у структурі сільськогосподарського виробництва домінує рослинництво
 Д утримує світову першість за масштабами використання робототехніки, найпрогресивніших видів промислового устаткування

Завдання 51–56 мають по сім варіантів відповіді, з яких лише три правильні. Виберіть три цифри, що позначають правильні, на Вашу думку, варіанти відповіді, та запишіть їх у *бланку А* згідно з інструкцією. Порядок написання цифр значення не має. Для виправлення помилково вказаної відповіді запишіть новий варіант відповіді (*три цифри*) у спеціально відведеному місці *бланка А*. Не робіть інших позначок у *бланку А*, тому що комп'ютерна програма реєструватиме їх як помилки!

Будьте особливо уважні під час заповнення *бланка А*!
Не погіршуйте власноручно свого результату неправильною формою запису відповідей

51. Як за фізичною картою Австралії можна спрогнозувати, що на більшій частині материка випадатиме мало опадів?

- 1 материк розташований у Південній півкулі
- 2 посередині материка проходить Південний тропік
- 3 материк омивають води лише двох океанів
- 4 у суходіл глибоко врізаються дві великі затоки
- 5 переважають рівнини, немає високих гір
- 6 мало річок, є пунктири річищ, що пересихають
- 7 більшість озер позначено як солоні

52. Які переваги в побуті матиме родина, якщо переїде з північного району Полісся на південь Поділля?

- 1 менше спекотних днів з підвищеною пожежонебезпекою
- 2 менші витрати на поливання присадибної ділянки влітку
- 3 вищу природну родючість ґрунтів на присадибній ділянці
- 4 сухий підвал і глибокий погріб, які не підтоплюються
- 5 менше дощукулятимуть польові миші
- 6 меншу собівартість вирощених овочів і фруктів
- 7 істотне здешевлення дров'яного опалення

53. Які анонси публікацій у засобах масової інформації свідчать про поглиблення спеціалізації та розвиток виробничої кооперації в автомобілебудуванні України?

- 1 «Полтавський автоагрегатний завод – один з найбільших виробників гальмівної апаратури для автомобілів»
- 2 «У структурі ПАТ “АвтоКРАЗ” Кам'янець-Подільський завод зорієнтовано на виготовлення вузлів і деталей для вантажних автомобілів»
- 3 «Запорізький автомобілебудівний завод крім легкових автомобілів випускає вантажівки й автобуси»
- 4 «Львівський автобусний завод відновлює роботу у вцілілих цехах»
- 5 «На Чернігівському заводі збільшено виробничі потужності»
- 6 «Автоскладальний завод у Черкасах оснащено виробничими лініями провідних світових брендів»
- 7 «На заводі компанії Fujikura у Львівській області виробляють електричні кабелі для складання автомобілів у країнах Євросоюзу»

54. У селах об'єднаної територіальної громади багато безробітних, домінує зайнятість у лісовому господарстві й лісозаготівлі. Які інвестиційні проекти для розвитку малого бізнесу доцільно підтримати владі для раціональнішого використання місцевих ресурсів і розв'язання соціально-економічних проблем громади?

- 1 будівництво потужної теплоелектростанції на дровах
- 2 отримання енергетичного газу з відходів лісозаготівлі
- 3 заготівля вторинної сировини (макулатури)
- 4 створення рекреаційних комплексів на вирубках лісу
- 5 брикетування дрібних деревних відходів, виробництво пелет
- 6 виготовлення садових меблів, сувенірів з дерева
- 7 комбінування виробництва целюлози й паперу

55. За наведеною в таблиці інформацією визначте основні регіональні тенденції споживання азотних мінеральних добрив упродовж 2014–2018 рр.

- 1 споживання зросло в усіх регіонах світу
- 2 найвищими темпами зростало споживання в країнах Європи
- 3 у регіонах, де домінують країни, що розвиваються, темп вищий від середнього показника у світі
- 4 найнижчий темп – у регіонах з екстенсивним типом рослинництва
- 5 зменшено споживання в регіоні з інтенсивним розвитком органічного землеробства
- 6 однакові темпи зростання – у регіонах з подібною спеціалізацією рослинництва
- 7 у регіонах з високим рівнем економічного розвитку темп споживання нижчий, ніж у регіонах з відсталою економікою

<i>Регіони</i>	<i>Річний темп зростання споживання (%)</i>
світ	1,4
Африка	3,2
Північна Америка	0,5
Латинська Америка	3,3
Південна Азія	1,7
Східна Азія	1,0
Західна Європа	-0,3
Центральна Європа	1,7
Східна Європа й Центральна Азія	3,2

56. Які особливості економіки Індії зумовили її домінантне місце поміж країн, що розвиваються (Індію відносять до підгрупи «ключових» країн з порівняно зрілою структурою господарства)?

- 1 великі обсяги експорту нафти й нафтопродуктів
- 2 висока частка легкої промисловості в структурі ВВП
- 3 поширені кустарні народні промисли
- 4 експлуатують понад 20 промислових ядерних реакторів
- 5 створено власну космічну промисловість
- 6 належить до країн-лідерів за чисельністю інженерних і наукових кадрів
- 7 промислове виробництво сконцентровано в кількох великих осередках

ЧЕРНЕТКА

Кінець зошита